فناء لفظ در معنا عاملی در شکل‌گیری تواتر معنوی

مطلب دومی که می‌خواهم عرض کنم تقسیم‌بندی مهمی است. در کتاب‌های اصولی ما با سه نوع تواتر آشنا هستیم. تواتر لفظی، معنوی و اجمالی. تواتر اجمالی را برای مباحثه کافیه و اصول می‌گذاریم. آن جای خودش باشد. تواتر لفظی و معنوی از قدیم در همه کتاب‌ها معروف بوده. تواتر معنوی این است که متواتریّن یک معنا را می‌گویند اما در لفظ مشترک نیستند. تواتر لفظی هم این است که یک معنا را با لفظ مشترک واحد می‌گویند. اتفاقا برای متواتر لفظی در علم اسلام کتاب‌هایی نوشته شده. متواترات معنوی یک چیز است و متواتر لفظی چیز دیگر. در اخبار متواتر دو-سه کتاب هست. چند مورد از آن‌ها هم در الشامله موجود است. مثلاً می‌گویند روایت «من کذب علی متعمدا...» تواتر لفظی دارد. حالا این‌که چرا؟ تحلیل آن بماند. این‌که چرا لفظی شده؟ ای «من کنت مولاه فعلی مولاه» هم یکی از آن چیزهایی ادعای تواتر لفظی آن دون و نه درصد است؛ آن هم در بحث مشترک و نه فقط نزد شیعه. آن هم جای خودش. اما نکته‌ای که الآن می‌خواهم عرض کنم این است که ما یک جور تواتر داریم که نه تواتر معنوی است و نه تواتر لفظی است. اگر بخواهیم برای آن اسمی بگذاریم باید بگوییم تواتر فوق لفظی است. تواتر لفظ محور، نه تواتر لفظی.

ببینید ما در اصول خوانده‌ایم و می‌گوییم که لفظ فانی در معنا است. به تعبیر حاج آقای علاقه بند –خدا استادی را رحمت کند- زیاد می‌فرمودند که لفظ پرانی، معنا پرانی است. تعبیر قشنگی بود. یعنی کسی می‌گوید زید از تهران آمده؟ می‌گوییدبله، فلان استادمان –که موثق است- گفت که زید از تهران آمده. بعد می‌گوییم استاد شما چطور گفت؟ گفت زید از تهران آمده ای گفت زید از تهران برگشته؟ فکر می‌کنید و می‌گوییدیادم نیست. چرا می‌گوییدیادم نیست؟ این خیلی اتفاق می‌افتد. می‌گوییدمن عین عبارت استاد یادم نیست. چرا؟ به‌خاطر این‌که وقتی استاد، لفظی را می پراند، همان معنا را به ذهن شما می پراند. لفظ نه برای او مهم بوده و نه برای شما. معنا را پرانده. لذا تواتر معنوی همین است. همه می‌گویند استاد گفت که زید آمده. بعد می‌گوییم که لفظ آن چه بود؟ می‌گوییدکه نمی‌دانم، ولی یک چیزی گفت. ای گفت برگشته ای گفت حرکت کرده و... . این تواتر معنوی می‌شود.

چرا تواتر معنوی شکل می‌گیرد؟ چون لفظ فانی در معنا است. لفظ در ارائه معنا موضوعیت ندارد. چون فانی و مرآت است، معنا اصل است. بین محاوره‌ای هم معنا در و بدل شده و آن‌ها هم آن را نقل‌وانتقال داده‌اند و به تواتر رسیده. این تواتر معنوی می‌شود. پس قوام تواتر معنوی و رمز تحقق‌ش این است که لفظ در معنا فانی است. لفظ کاره ای نیست.

بازبینی #2
ایجاد شده 4 آوریل 2024 09:18:09 توسط ... .
به روزرسانی شده 16 مه 2024 08:40:41 توسط ... .